DISCUŢII PRIVIND CONŢINUTUL OBIECTULUI JURIDIC GENERIC AL INFRACŢIUNILOR ÎN DOMENIUL TRANSPORTURILOR

Nicolae POSTOVANU

În doctrina juridico-penală autohtonă sunt exprimate variate opinii privind conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute de cap. XII „Infracţiuni în domeniul transporturilor" din partea specială a Codului penal. Spre exemplu, I. Macari consideră că acest obiect îl formează „totalitatea relaţiilor sociale a căror normală dezvoltare şi desfăşurare sunt condiţionate de respectarea regulilor stabilite în legătură cu activitatea normală şi asigurarea securităţii mijloacelor de transport" [1]. După părerea lui A. Borodac, obiectul juridic generic al infracțiunilor în domeniul transporturilor îl constituie „relațiile sociale care condiționează ocrotirea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a transporturilor" [2]. I.Slisarenco arată că obiectul respectiv este format din „relaţiile şi valorile sociale condiţionate de ocrotirea regulilor de siguranţă a circulaţiei tuturor tipurilor de transporturi, relaţii ce se nasc, se desfăşoară şi se sting în condiţiile unei desfăşurări în deplină siguranţă a traficului rutier, feroviar, naval şi aerian" [3]. În viziunea lui V. Budeci, obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute de cap. XII al părții speciale a Codului penal îl constituie „totalitatea relaţiilor sociale care apar şi se desfăşoară în legătură cu necesitatea asigurării securităţii traficului rutier" [4]. Din punctul de vedere al lui S. Brînza şi V. Stati, acest obiect îl formează „relaţiile sociale cu privire la securitatea în transport" [5].

Sunt lipsite de orizont acele interpretări doctrinare care reduc obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute de cap. XII al părții speciale a Codului penal la relațiile sociale cu privire la securitatea: mijloacelor de transport; circulației și exploatării mijloacelor de transport; traficului rutier. O astfel de interpretare nu ține cont de regula că obiectul juridic special al tuturor infracțiunilor, prevăzute de același capitol al legii penale, derivă din obiectul lor juridic generic. Relațiile sociale cu privire la securitatea mijloacelor de transport, a

circulației și exploatării mijloacelor de transport, a traficului rutier constituie părți ale obiectului juridic generic al infracțiunilor în domeniul transporturilor. Analiza art.272 și 275 CP RM ne arată că săvârșirea infracțiunilor, prevăzute de aceste articole, nu afectează în mod necesar relațiile sociale cu privire la securitatea mijloacelor de transport, a circulației și exploatării mijloacelor de transport, a traficului rutier. Însă, cel mai evident, această concluzie rezultă din analiza art.276 CP RM. Infracțiunea, prevăzută de acest articol, nu poate aduce atingere relațiilor sociale cu privire la securitatea mijloacelor de transport, a circulației și exploatării mijloacelor de transport, a traficului rutier. În aceste condiții, nu este întemeiată recomandarea lui I.Slisarenco de a modifica titlul cap. XII al Părții speciale a Codului penal din „Infracțiuni în domeniul transporturilor” în „Infracțiuni contra siguranței circulației transporturilor” [6]. Neajunsurile unei astfel de recomandări sunt că ea: 1) nu este însoțită de recomandarea de strămutare într-un alt capitol al legii penale a art.272; 275 și 276 CP RM; 2) nu ține seama de faptul că, așa cum rezultă din art.263; 264; 265 și 266 CP RM, regulile de siguranță (securitate) a circulației mijloacelor de transport nu se confundă cu regulile de siguranță (securitate) a exploatării acestor mijloace; 3) nu ține cont de faptul că circulă mijloacele de transport, nu însuși transportul care: a) reprezintă un sector al economiei naționale (așa cum rezultă din definiția noțiunii de transport din art.1 al Legii cu privire la transporturi din 21 mai 1997); b) cuprinde nu doar ansamblul mijloacelor de transport feroviare, auto, aeriene și navale ce asigură transportarea persoanelor și mărfurilor, ci și infrastructura necesară transportării acestora (întreprinderi de transport, artere de transport, gări, stații, aeroporturi, debarcadere, porturi etc.).

Conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute de capitolul XII al Părții speciale a Codului penal este prezentat cel mai reușit de S. Brînza și V. Stati. Totuși, precizia terminologică ne obligă să redăm conținutul acestui obiect cu mai multă exactitate. Din denumirea cap. XII al părții speciale a Codului penal, precum și din dispozițiile normelor care alcătuiesc acest capitol, rezultă că obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute de capitolul respectiv îl constituie nu relațiile sociale cu privire la securitatea în transport, dar

relațiile sociale cu privire la securitatea în domeniul transporturilor feroviar, auto, aerian și naval.

Din alin.(1) art. 13 al Legii cu privire la transporturi din 21 mai 1997 rezultă că securitatea în transport se exprimă în „lipsa de primejdii pentru viaţa şi sănătatea oamenilor, siguranţa exploatării mijloacelor de transport, căilor de comunicaţie, clădirilor, instalaţiilor şi protecţia mediului înconjurător”. Noțiunea de securitate în domeniul transporturilor nu este definită în legislație. În literatura de specialitate noțiunea dată este definită astfel: „partea integrantă a sistemului securității naționale, îndreptată spre prevenirea (minimizarea) daunelor cauzate sănătății și (sau) vieții persoanelor, patrimoniului și mediului, precum și a daunelor economice cauzate de activitățile de transport, prin asigurarea funcționării stabile a sistemului de transporturi și prin protejarea acestuia împotriva actelor de intervenție ilegală, a amenințărilor de ordin tehnic sau tehnologic, a amenințărilor cu caracter excepțional de origine naturală sau provocate de om” [7]; „partea integrantă a securității naționale, reprezentând starea de protecție a obiectelor de infrastructură a transporturilor, a mijloacelor de transport, a consumatorilor de servicii de transport, a angajaților sistemului de transporturi și a mediului împotriva actelor de intervenție ilegală, precum și a amenințărilor de origine naturală sau provocate de om” [8]; „starea sistemului de transporturi, care permite asigurarea securității naționale și a intereselor naționale în domeniul activităților de transport, stabilitatea activităților de transport, prevenirea daunelor cauzate sănătății și vieții persoanelor, minimizarea daunelor cauzate patrimoniului și mediului, precum și a daunelor economice la nivel național datorate desfășurării activităților de transport” [9].

În art.1.3.7 al Legii pentru aprobarea Concepţiei securităţii naţionale a Republicii Moldova din 22.05.2008, printre ameninţările care derivă din activitatea umană cu impact asupra securităţii naţionale a Republicii Moldova sunt numite „accidentele la întreprinderile de transport”. Aceasta confirmă implicit tezele doctrinarilor, citați mai sus, potrivit cărora securitatea în domeniul transporturilor constituie o parte componentă a securității naționale. Noţiunea de securitate națională, fiind una generică, include anumite noțiuni subsecvente

(inclusiv noțiunea de securitate în domeniul transporturilor). De aceea, ar fi întemeiat să afirmăm că relațiile sociale cu privire la securitatea națională constituie obiectul juridic suprageneric care include: relațiile sociale cu privire la securitatea în domeniul transporturilor; relațiile sociale cu privire la securitatea publică; relațiile sociale cu privire la securitatea de stat; relațiile sociale cu privire la securitatea militară.

Referinţe:

1. MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea specială*. Chişinău: CE USM, 2003, p.279.
2. BORODAC, A. *Manual de drept penal: partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, p.372.
3. SLISARENCO, I. *Natura juridică a faptelor de vătămare a sănătăţii şi de lipsire de viaţă săvârşite din imprudenţă ca rezultat al încălcării regulilor de siguranţă a traficului rutier*/Teză de doctor în drept. Chișinău, 2019, p.108.
4. BUDECI, V. *Răspunderea penală pentru infracţiunile în domeniul transportului rutier*/Teză de doctor în drept. Chișinău, 2014, p.90.
5. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială.* Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p.403.
6. SLISARENCO, I. *Op.cit.*, p.194.
7. РЯЗАНОВ, Н.С. К вопросу о соотношении понятий «безопасность» и «транспортная безопасность». В: *Вестник Омской юридической академии*, 2017. Т.14, № 3, сс.89-94.
8. КОРЯКИН, В.М. О соотношении понятия «транспортная безопасность» со смежными понятиями в области безопасности на транспорте. В: *Транспортное право и безопасность*, 2017, No.11, сс.26-32.
9. ТИТОВА, Н.К. Понятие и содержание терминов «транспортная безопасность» и «угроза транспортной безопасности»: теоретический аспект. В: *Транспортное право*, 2012, № 3, сс.30-33.